

Dosarul nr.2r-724/19

2r-4/20

Prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Central (jud. N. Bobu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud.S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

ÎNCHEIERE

15 ianuarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele proprii și în interesele minorilor XXXXX, reprezentați de avocatul Oleg Popovici,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Groapă, Igor Bologa și Aliona Paun împotriva lui Fiodor Liule, Ninei Liule și Diane Liule, intervenient accesoriu notarul Galina Morea cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și încasarea datoriei,

împotriva încheierii din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a respins cererea de repunere în termenul de declarare a apelului și s-a restituit cererea de apel ca fiind depusă în afara termenului legal,

c o n s t a t ă :

La 13 iulie 2017, Vasile Groapă și avocatul Dmitrii Gubceac au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Fiodor Liule, Ninei Liule și Diane Liule solicitând constatarea faptului acceptării succesiunii de către Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele minorilor XXXXX după decesul lui Veaceslav Liule, decedat la XXXXX și încasarea în mod solidar a datoriei în mărime de 172000 de lei.

La 11 august 2017, prin intermediul poștei (Vol.I, f.d.47), Igor Bologa, reprezentat de avocatul Domnița Pagoni, a depus cerere de intervenire în nume propriu, în temeiul art. 65 Cod de procedură civilă, prin care a solicitat alăturarea în calitate de coreclamant în procesul înaintat de Vasile Groapă. Totodată, a solicitat constatarea faptului acceptării moștenirii de către Diana Liule după decesul lui Veaceslav Liule, decedat la XXXXX, încasarea în beneficiul său a sumei de 36000 de lei, 6500 de euro și 6500 de dolari SUA cu titlu de datorie, compensarea cheltuielilor de judecată, inclusiv pentru taxa de stat și pentru asistență juridică.

Prin încheierea din 06 octombrie 2017 a Judecătoriei Edineț, sediul Central, s-a primit cererea de intervenție în nume propriu înaintată de Igor Bologa; s-a stabilit termenul de plată a taxei de stat în mărime de 8669,76 de lei de către Igor Bologa pentru următoarea ședință de judecată.

La 13 noiembrie 2017, în cadrul ședinței de judecată, Igor Bologna, reprezentat de avocatul stagiar Ana Pagoni, a depus o cerere de micșorare a cuantumului pretențiilor, modificând pct. 3 din cerere, solicitând încasarea sumei de 6500 de euro și 6500 de dolari SUA.

La 27 noiembrie 2017, Aliona Paun, contrasemnată și de avocatul Dmitrii Gubceac, a depus cerere de intervenire în nume propriu, în temeiul art. 65 Cod de procedură civilă, prin care a solicitat constatarea faptului acceptării succesiunii de către Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele copiilor minori XXXXX după decesul lui Veaceslav Liule, decedat la XXXXX, încasarea în mod solidar a sumei de 5000 de euro sau echivalentul bănesc în valută națională la momentul executării, ca dublă arvună, compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 16 ianuarie 2018 a Judecătorei Edineț, sediul Central, s-a primit cererea de intervenție în nume propriu înaintată de Aliona Paun.

Prin hotărârea din 04 septembrie 2018 a Judecătorei Edineț, sediul Central, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Groapă, Igor Bologna și Aliona Paun; s-a constatat faptul acceptării succesiunii de către Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, inclusiv în interesele copiilor minori XXXXX, după decesul lui Veaceslav Liule, la XXXXX, câte 1/10 cotă-parte pentru fiecare din: - terenuri cu numere cadastrale: XXXXX, amplasate în extravilanul comunei Frasin, raionul Dondușeni; - teren cu număr cadastral XXXXX, construcție cu număr cadastral XXXXX, teren cu număr cadastral XXXXX; construcții cu numere cadastrale XXXXX; teren cu număr cadastral XXXXX, construcții cu numere cadastrale XXXXX, teren cu număr cadastral XXXXX, construcție cu număr cadastral XXXXX, amplasate în satul Ruseni, raionul Edineț. - tractor de model IUMZ 8070.02, anul fabricației 2003, număr de înmatriculare XXXXX; - tractor de model IUMZ 6, anul fabricației 1990, număr de înmatriculare XXXXX; - remorcă de model 2PTS 4M 785A, anul fabricației 1983, număr de înmatriculare XXXXX; s-a constatat locul deschiderii succesiunii după decesul lui Veaceslav Liule - satul Ruseni, raionul Edineț; s-a încasat în mod solidar de la Diana Liule, Nina Liule și Fiodor Liule în beneficiul lui Vasile Groapă datoria în sumă de 172000 de lei, cheltuielile de judecată formate din cheltuieli pentru asistență juridică în sumă de 5050 de lei și cheltuieli pentru întocmirea raportului de evaluare în mărime de 3840 de lei; s-a încasat în mod solidar de la Diana Liule, Nina Liule și Fiodor Liule în beneficiul lui Igor Bologna datoria în sumă de 6500 de euro și 6500 de dolari SUA cu recalcularea în valută națională la data executării, cheltuieli de judecată formate din taxa de stat în sumă de 7587,45 de lei și cheltuieli pentru asistență juridică în sumă de 1000 de lei; s-a încasat în mod solidar de la Diana Liule, Nina Liule și Fiodor Liule în beneficiul Alionei Paun datoria în sumă de 5000 de euro cu recalcularea în valută națională la data executării, cheltuieli de judecată formate din taxa de stat în sumă de 3082 de lei, cheltuieli pentru asistență juridică în sumă de 5000 de lei și cheltuieli pentru întocmirea raportului de evaluare în mărime de 1560 de lei; s-a încasat în mod solidar de la Diana Liule, Nina Liule și Fiodor Liule în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 5160 de lei.

La 17 septembrie 2018, Diana Liule a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 04 septembrie 2018 a Judecătorei Edineț, sediul Central.

Prin încheierea din 08 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Diana Liule; s-a comunicat apelantei despre necesitatea

indicării în cererea de apel a esenței și temeiurile apelului, argumentul ilegalității sau netemeinicii hotărârii contestate, motivele de drept pe care se întemeiază apelul și probele invocate în susținerea apelului și prezentarea bonului de plată a taxei de stat în mărime de 9555,15 lei, stabilindu-i un termen până la data de 07 decembrie 2018 inclusiv pentru înregistrarea la Direcția Evidență și Documentare Procesuală (cancelaria) a Curții de Apel Bălți a apelului motivat în original și în copii pentru participanți; totodată, s-a explicat că în caz dacă nu va lichida neajunsurile menționate, cererea de apel nu va fi considerată depusă și va fi restituită.

Prin încheierea din 17 decembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, în temeiul art. 369 alin.(1) lit. a) Cod de procedură civilă s-a restituit cererea de apel depusă de Diana Liule împotriva hotărârii din 04 septembrie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central.

La 02 mai 2019, Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, inclusiv în interesele minorilor XXXXX, reprezentați de avocatul stagiar Oleg Popovici, au depus cerere de apel împotriva hotărârii din 04 septembrie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central, solicitând totodată repunerea în termen a apelului.

Prin încheierea din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți s-a respins cererea de repunere în termen a apelului declarat de Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele proprii și în interesele minorilor XXXXX, reprezentați de avocatul Oleg Popovici; s-a restituit cererea de apel și anexele din 02 mai 2019 împotriva hotărârii din 04 septembrie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central, ca fiind depusă tardiv.

La 27 octombrie 2019, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.79) și la 28 octombrie 2019, prin intermediul oficiului poștal (Vol.II, f.d.84), Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele proprii și în interesele minorilor XXXXX, reprezentați de avocatul Oleg Popovici, au declarat recurs nemotivat împotriva încheierii din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care au solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, pronunțarea unei noi încheieri de admitere a cererii de repunere în termen a apelului cu remiterea cauzei la Curtea de apel Bălți pentru judecarea apelului.

Prin încheierea din 27 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție s-a restituit recursul declarat de Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele proprii și în interesele minorilor XXXXX, reprezentați de avocatul Oleg Popovici, împotriva încheierii din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți.

La 28 noiembrie 2019, Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele proprii și în interesele minorilor XXXXX, reprezentați de avocatul Oleg Popovici, au declarat recurs motivat împotriva încheierii din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care au solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, pronunțarea unei noi încheieri de admitere a cererii de repunere în termen a apelului cu remiterea cauzei la Curtea de Apel Bălți pentru judecarea apelului.

În motivarea recursului s-a invocat că la examinarea cererii de repunere în termen instanța a încălcat normele de drept procedural, prin ce a fost lezat dreptul de acces la justiție și dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

Totodată, s-a indicat ca fiind greșită deducția instanței precum că odată înmănată Ninei Liule nu poate fi prezumată că această corespondență a fost adusă la cunoștință și lui Fiodor Liule. Or, vocația succesorală este un drept personal al moștenitorului, respectiv instanța urma să aducă la cunoștință actele personal fiecărui moștenitor. Înștiințarea nu este opozabilă, dacă la dosar nu există dovadă de

transmitere a corespondenței, iar la dosar lipsește dovada aducerii la cunoștință a hotărârii lui Fiodor Liule sau dovada că Nina Liule i-a comunicat lui Fiodor Liule despre hotărâre. Conform CtEDO trebuie să existe confirmarea de recepționare a corespondenței de către destinatar și nu doar dovada expedierii sau înmânării unor persoane apropiate destinatarului. Astfel, nu poate fi reținut argumentul instanței de apel prin aducerea la cunoștință a hotărârii lui Fiodor Liule prin înmânarea actelor Ninei Liule, or, acestea sunt părți separate în dosar, fiecare cu drepturile și vocația succesorală personală și nu solidară, în situația în care pe linia masei succesoriale sunt conflicte interne. De acțiunile sau inacțiunile lor se poate majora sau micșora cota parte în activele sau pasivele moștenite.

Recurenții au menționat că la etapa examinării repunerii în termen instanța trebuie să dea o apreciere echilibrată, corectă a ingerinței și necesității acesteia. Legea procesuală admite adresarea întârziată cu cerere de apel, doar că trebuie să fie motivată ca în speță. Instanța nu a luat în considerare că Nina Liule nu deslușește grafia latină, iar Fiodor Liule are deficiențe locomotorii ce-i creează dificultăți la scris, respectiv instanța urma să respecte dreptul acestora la un proces echitabil și să le asigure ajutor necesar la examinarea cauzei.

La fel, au opinat că nu poate fi reținut argumentul instanței de apel precum că Nina Liule și Fiodor Liule nu au cerut respectarea anumitor drepturi, deoarece instanța nu le-a explicat dreptul de a se adresa Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat. Or, odată fiind constatat că Nina Liule și Fiodor Liule sunt persoane cu dizabilități, instanța de apel urma să verifice dacă prima instanță le-a adus la cunoștință dreptul de a se adresa Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

De asemenea, au afirmat că nu poate fi reținut argumentul instanței de apel precum că Diana Liule în calitate de reprezentant al copiilor minori trebuia să depună la timp cererea de apel în interesul copiilor. Or, în dependență de acțiunile mamei, la copii moștenitori se măresc sau se micșorează pasivele din moștenire. Dacă mama are dreptul și obligația pozitivă de a depune apel și nu a îndeplinit această obligație, atunci de ce nu a fost atras în proces organul de stat care să asigure respectarea drepturilor copiilor moștenitori. De altfel, Diana Liule ca moștenitor și parte în proces poate să nu depună cererea de apel sau să o depună tardiv, în cazul intereselor personale, însă în cazul intereselor minorilor, pentru a supraveghea dacă mama acționează sau nu în detrimentul minorilor, urma a fi atras organul de stat care să asigure respectarea drepturilor copiilor minori, inclusiv la apelul declarat în termen. În situația în care mama copiilor și copii sunt în egală măsură moștenitori de aceeași clasă și părți în proces, iar de acțiunile sau inacțiunile mamei depinde majorarea datoriilor copiilor minori sau micșorarea datoriilor personale ale mamei, iar mama poate în mod conștient să depună sau nu apel în interesele copiilor, ceea ce atrage consecințe independente pentru mamă și copii. Respectiv, este necesar ca interesele copiilor să fie apărate de un organ de stat abilitat.

Examinând recursul declarat în raport cu materialele cauzei, coroborate cu normele de drept procedural, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va restitui recursul declarat de Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele proprii și în interesele minorilor XXXXX, reprezentați de avocatul Oleg Popovici, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin.(3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 426¹ alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs este în drept să restituie recursul împotriva încheierii dacă cererea de recurs a fost depusă în afara termenului legal, iar recurentul nu solicită repunerea în termen sau instanța de recurs a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Colegiul precizează că prin încheierea din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți s-a respins cererea de repunere în termen a apelului declarat de Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele proprii și în interesele minorilor XXXXX, reprezentați de avocatul Oleg Popovici; s-a restituit cererea de apel și anexele din 02 mai 2019 împotriva hotărârii din 04 septembrie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central, ca fiind depusă tardiv (Vol.II, f.d.68-74).

În conformitate cu art. 110 Cod de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Art. 425 Cod de procedură civilă stipulează că termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Deși, legea stabilește expres termenul de declarare a recursului, Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele proprii și în interesele minorilor XXXXX, reprezentați de avocatul Oleg Popovici, au declarat recurs la 28 noiembrie 2019 împotriva încheierii din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți (Vol.II, f.d.107-111).

Corelând normele citate cu situația de fapt, Colegiul notează că încheierea în copie a fost expediată participanților la proces la 25 octombrie 2019, recomandat, prin intermediul poștei, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.77), inclusiv la 25 octombrie 2019, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.75), către avocatul apelanților/recurenților, Oleg Popovici. Or, apelul declarat la 02 mai 2019 în numele apelanților a fost semnat de către avocatul Oleg Popovici (la acel moment stagiar) (Vol.II, f.d.1-7).

Totodată, Colegiul relevă că încheierea instanței de apel din 22 octombrie 2019, expediată în copie participanților la proces, inclusiv apelanților/recurenți conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.77), a fost recepționată de către Nina Liule și Fiodor Liule la 01 noiembrie 2019, conform avizului de recepție (Vol.II, f.d.88) și de către Diana Liule la 02 noiembrie 2019 (Vol.II, f.d.85).

În atare circumstanțe, Colegiul atestă declararea recursului în afara termenului legal stabilit de legiuitor, având în vedere că termenul de contestare a început să curgă imediat cu ziua următoare de la aducerea actului de procedură la cunoștință. Or, în conformitate cu art. 111 alin.(1) Cod de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege, iar art. 425 Cod de procedură civilă stabilește un termen de 15 zile de la comunicarea încheierii.

În sensul art. 111 alin.(3) Cod de procedură civilă, dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe

parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Pornind de la faptul că încheierea a fost comunicată recurenților la 01 noiembrie 2019 și respectiv la 02 noiembrie 2019, iar avocatului recurenților, Oleg Popovici, prin intermediul poștei electronice la 25 octombrie 2019, împrejurări detaliate *supra*, Colegiul accentuează că cererea de recurs înregistrată la 28 noiembrie 2019 (Vol.II, f.d.107) a fost depusă în afara termenului legal.

Concomitent, Colegiul menționează că în conformitate cu art. 116 alin.(1) Cod de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță.

Conform alineatului 3 al aceluiaș articol, la cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

La caz, Colegiul constată lipsa unei cereri de repunere în termenul pentru declararea recursului, de altfel, nici în recursul declarat nu a fost formulată o solicitare în acest sens, iar solicitarea de repunere în termen urmează a fi realizată de către recurenți. Or, repunerea în termenul de recurs putea fi soluționată doar în condițiile în care recurenții ar fi formulat o cerere de repunere în termen cu prezentarea probelor pertinente și admisibile în justificarea acestei omisiuni, ceea ce la caz lipsește. Or, solicitarea de repunere în termen este o prioritate a recurenților și nu poate fi soluționată din oficiu de către instanța de recurs.

Aici este de remarcat că prin impunerea unor termene limite în vederea valorificării drepturilor pretinse a fi lezate se urmărește o bună administrare a justiției și asigurarea securității raporturilor juridice.

De asemenea, Colegiul menționează că părțile antrenate într-un proces, trebuie să se comporte cu bună credință în raport cu drepturile procedurale conferite de legislator și trebuie să urmărească cu bună-credință desfășurarea procesului, remarcă sugerată și de jurisprudența CEDO.

Jurisprudența constantă a CtEDO, a arătat că revine primordial celor interesați să depună orice diligență pentru protejarea propriilor interese (a se vedea cauza *Teuschler v. Germania* (dec.), 47636/99, 04 octombrie 2001; cauza *Agapito Maestre Sanchez v. Spania*, 29608/02, 04 mai 2004).

De altfel, exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termene în interiorul cărora urmează a fi valorificate.

Subsidiar Colegiul notează că avocatul Oleg Popovici acționând în interesele recurenților Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele proprii și a minorilor XXXXX, a expediat Curții de Apel Bălți recursul cu mențiunea „nemotivat” împotriva încheierii din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin intermediul poștei electronice la 27 octombrie 2019 (Vol.II, f.d.79) și la 28 octombrie 2019, prin intermediul poștei (Vol.II, f.d.84).

Prin încheierea din 27 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, în temeiul art. 426¹ alin.(1) lit.b¹) Cod de procedură civilă, a fost restituit recursul declarat, deoarece nu corespundea prevederilor art.437 alin.(1) (Vol.II, f.d.102-105).

Astfel, se confirmă suplimentar că recurenții nu s-au conformat prevederilor

legale la declararea recursului împotriva încheierii din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, or, înregistrarea acestuia abia la 28 noiembrie 2019 s-a realizat peste termenul legal, în condițiile în care legiuitorul a stabilit un termen de 15 zile pentru declararea recursului de la comunicarea încheierii. De altfel, recurenții nici nu au solicitat repunerea în termenul de declarare a recursului, aspect reliefat anterior.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a restitui recursul declarat.

În conformitate cu art. 269-270, art. 424 alin. (2), art. 426¹ alin.(1) lit. a), alin.(2) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se restituie recursul declarat de Nina Liule, Fiodor Liule, Diana Liule, în interesele proprii și în interesele minorilor XXXXX, reprezentați de avocatul Oleg Popovici împotriva încheierii din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Groapă, Igor Bologa și Aliona Paun împotriva lui Fiodor Liule, Ninei Liule și Dianei Liule, intervenient accesoriu notarul Galina Morea cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și încasarea datoriei.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat